

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาความคิดเห็นของชุมชนในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอมก๋อย ต่อการดำเนินงานโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ในครั้งนี้ ได้กำหนดระเบียบวิธีการศึกษาไว้ดังนี้

- 3.1 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล
- 3.2 ขอบเขตประชากร ประชากรที่ศึกษา และวิธีสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
- 3.4 การรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้ได้จากแหล่งข้อมูล 2 แหล่ง ดังนี้

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาภาคสนาม (Field Work Study) โดยใช้แบบสำรวจเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไป ข้อมูลการดำเนินงานตามโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ และข้อมูลผลกระทบจากการดำเนินงานตามโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์ความคิดเห็นของชุมชนชุมชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีต่อการดำเนินงานโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษารวบรวมแนวพระราชดำริ รายงานผลการดำเนินงาน และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ “บ้านเล็กในป่าใหญ่” เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงวิธีดำเนินงาน ผลการดำเนินการ ผลสำเร็จ และความก้าวหน้าของโครงการ รวมทั้งศึกษาผลกระทบจากการดำเนินโครงการต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นอยู่ของชุมชน และทรัพยากรในพื้นที่เป้าหมาย

3.2 ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ศึกษาจากประชากรชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงบ้านห้วยปูลิง บ้านห้วยอีตู หมู่ที่ 3 ตำบลม่อนจอง อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 106 ครัวเรือน โดยกำหนดเก็บรวบรวมข้อมูลจากหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนหัวหน้าครัวเรือนซึ่งเป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ครัวเรือนละ 1 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ นอกจากได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารเพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์แล้ว ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสำรวจเป็นเครื่องมือในการศึกษา โดยแบ่งเนื้อหาที่ใช้สำรวจออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไป

ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไปของประชากรที่ศึกษา ทั้งนี้ เพื่อนำเสนอให้เห็นสภาพทั่วไป และใช้ประกอบการวิเคราะห์ ประกอบด้วย ข้อมูลเพศ โครงสร้างอายุ การนับถือศาสนา ระดับการศึกษา สภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว สถานะทางสังคมในหมู่บ้าน ถิ่นฐานภูมิลำเนาเดิม ระยะเวลาที่อาศัยในหมู่บ้าน สภาพความเข้าใจภาษาไทย อาชีพหลักและอาชีพเสริม รายได้เฉลี่ยต่อเดือนจากการประกอบอาชีพหลักและอาชีพเสริม การมีที่ดินถือครองทำกินของตนเอง การเช่าที่ดินทำกิน ขนาดพื้นที่ทำกินทั้งหมด การใช้ประโยชน์ที่ดินทำกิน ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรที่ได้รับจากอาชีพหลักและอาชีพเสริม วิธีการจัดการกับผลผลิตการเกษตรที่ได้จากการทำกิน และความพึงพอใจต่อราคาซื้อขายได้ โดยลักษณะเป็นคำถามปลายปิดแบบหลายตัวเลือก

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการดำเนินงานตามโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่

ใช้สำหรับสอบถามการดำเนินการ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ “บ้านเล็กในป่าใหญ่” ประกอบด้วย การได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ โครงการ แหล่งข้อมูลข่าวสาร ระดับความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการ ความคิดเห็นด้านการมีหน่วยงานที่ได้เข้ามาแนะนำเกี่ยวกับโครงการให้กับราษฎรในหมู่บ้าน ระดับการให้ความสำคัญของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการแนะนำโครงการ ระดับความคิดเห็นในด้านการส่งเสริมราษฎร ระดับประโยชน์ที่ได้รับ ระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการ ระดับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ รวมทั้งความคิดเห็นเกี่ยวกับ การดำเนินงานที่ควรเพิ่มเติมใน โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ ข้อมูลจากแบบสำรวจมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัด 5 ระดับของลิเคิร์ต สเกล (Likert Scale) เพื่อวัดระดับความคิดเห็นของประชากรที่ศึกษาในด้านต่าง ๆ ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนไว้ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	5	คะแนน
มาก	หมายถึง	4	คะแนน
ปานกลาง	หมายถึง	3	คะแนน
น้อย	หมายถึง	2	คะแนน
น้อยที่สุด/ไม่มี	หมายถึง	1	คะแนน

จากการให้คะแนนดังกล่าวเมื่อนำข้อมูลมาหาค่าเฉลี่ยพบว่ามีความถี่ตั้งแต่ 1.00 – 5.00 คะแนน ซึ่งมีความหมายแทนระดับความคิดเห็นของประชากรที่ศึกษาที่มีต่อการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ “บ้านเล็กในป่าใหญ่” ดังนั้น จึงได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายระดับความคิดเห็นดังกล่าว ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.21 – 5.00	มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานในระดับมากที่สุด
3.41 – 4.20	มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานในระดับมาก
2.61 – 3.40	มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานในระดับปานกลาง
1.81 – 2.60	มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานในระดับน้อย
1.00 – 1.80	มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด/ไม่มี

นอกจากนี้ ในส่วนของความคิดเห็นของประชากรที่ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานที่ควรเพิ่มเติมในโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ ซึ่งกำหนดให้ผู้ตอบแบบสำรวจจัดอันดับความต้องการของชุมชน 3 อันดับ ผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์การถ่วงน้ำหนักคะแนนไว้ดังนี้

ระบุความต้องการเป็นอันดับ 1	ให้	3	คะแนน
ระบุความต้องการเป็นอันดับ 2	ให้	2	คะแนน
ระบุความต้องการเป็นอันดับ 3	ให้	1	คะแนน
ไม่ระบุ/ไม่ตอบ	ให้	0	คะแนน

จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้อีกคือจำนวนผู้ตอบแบบสำรวจที่ระบุความคิดเห็นแต่ละอันดับ และเกณฑ์การให้คะแนน มาวิเคราะห์โดยวิธีหาค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก เพื่อจัดอันดับความคิดเห็นที่ควรเพิ่มเติมในโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ ดังนี้

$$\text{ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก} = \frac{\text{ผลรวม (จำนวนแต่ละอันดับ} \times \text{คะแนนแต่ละอันดับ)}}{\text{จำนวนตัวอย่าง 106 ราย}}$$

แล้วนำค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักที่คำนวณได้มาเรียงลำดับจากมากไปน้อย และกำหนดให้ความคิดเห็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักมากที่สุด ให้เป็นอันดับ 1 และรองลงมาให้เป็นอันดับ 2 และอันดับ 3 ตามลำดับ แต่ในการพิจารณาอภิปรายผลนั้นเลือกพิจารณาให้ความสำคัญเฉพาะความคิดเห็นอันดับที่ 1 – 3 เท่านั้น

ส่วนที่ 3 ข้อมูลผลกระทบจากการดำเนินงานตามโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่

ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับระดับผลกระทบจากการดำเนินงานโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนและทรัพยากรในพื้นที่ โดยข้อมูลจากแบบสำรวจมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัด 5 ระดับของลิเคิร์ต สเกล (Likert Scale) เพื่อวัดระดับความคิดเห็นของประชากรที่ศึกษาในด้านต่าง ๆ และได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนไว้ดังนี้

เปลี่ยนแปลงดีขึ้นมากที่สุด	หมายถึง	5 คะแนน
เปลี่ยนแปลงดีขึ้นมาก	หมายถึง	4 คะแนน
เปลี่ยนแปลงดีขึ้นปานกลาง	หมายถึง	3 คะแนน
เปลี่ยนแปลงดีขึ้นเล็กน้อย	หมายถึง	2 คะแนน
เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่ดี	หมายถึง	1 คะแนน

จากการให้คะแนนดังกล่าวเมื่อนำข้อมูลมาหาค่าเฉลี่ยพบว่ามีค่าตั้งแต่ 1.00 – 5.00 คะแนน ซึ่งมีความหมายแทนระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการดำเนินงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ “บ้านเล็กในป่าใหญ่” ดังนั้น จึง ได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายระดับความคิดเห็นดังกล่าว ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.21 – 5.00	มีผลกระทบให้มีการเปลี่ยนแปลงดีขึ้นมากที่สุด
3.41 – 4.20	มีผลกระทบให้มีการเปลี่ยนแปลงดีขึ้นมาก
2.61 – 3.40	มีผลกระทบให้มีการเปลี่ยนแปลงดีขึ้นปานกลาง
1.81 – 2.60	มีผลกระทบให้มีการเปลี่ยนแปลงดีขึ้นเล็กน้อย
1.00 – 1.80	มีผลกระทบให้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่ดี

3.4 การรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้มีดังนี้

1) ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสำรวจและการสังเกต เพื่อศึกษาการดำเนินงานของโครงการ และผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนและทรัพยากรในชุมชน โดยก่อนออกปฏิบัติงานภาคสนามนั้น ผู้ศึกษาได้อบรมเพื่อชี้แจง อธิบายรายละเอียดของเนื้อหาในแบบสำรวจ รวมทั้งเทคนิควิธีสำรวจและการสังเกตให้กับผู้ช่วยศึกษา พร้อมทั้งได้ประชุมสรุปการปฏิบัติงานทุกครั้งในแต่ละวัน นอกจากนี้ในกรณีที่ประชากรที่ศึกษาบางครัวเรือนมีข้อจำกัดเกี่ยวกับความเข้าใจในด้านภาษา ผู้ศึกษาได้แก้ไขปัญหาโดยจัดให้มีผู้ช่วยทำการศึกษาที่สามารถสื่อสารได้ทั้งภาษาไทยและภาษากระเหรี่ยงออกปฏิบัติงานควบคู่กับผู้ศึกษาและผู้ช่วยทำการศึกษาทุกครั้ง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้

การศึกษาในครั้งนี้บังเกิดคุณภาพและน่าเชื่อถือได้อย่างแท้จริง

2) ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารประเภทต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ ได้แก่ แนวพระราชดำริ ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.2ค.) ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) กิจกรรมของโครงการ รายงานสรุปผลการดำเนินงานประจำปีของหน่วยงานต่าง ๆ งบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ระเบียบคำสั่ง รายงานการประชุมและเอกสารที่เกี่ยวข้องต่างๆ รวมทั้งแนวคิดการพัฒนาที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อการศึกษาวิเคราะห์ในครั้งนี้ โดยใช้วิธีการค้นคว้าจากเอกสาร

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษานี้กำหนดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) วิเคราะห์ผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นอยู่และวิถีการดำรงชีวิตของชุมชนในเขตพื้นที่โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ โดยวิเคราะห์ในด้านมาตรฐานการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับศักยภาพของระบบนิเวศชุมชน เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการดำรงชีวิต และการฟื้นฟูของทรัพยากรป่าไม้ รวมทั้งระบบความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่โครงการ อันนำไปสู่การจัดการอย่างยั่งยืนต่อไป โดยอธิบายและพรรณนาจากเอกสารและข้อมูลประเภทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) ข้อมูลจากแบบสำรวจได้นำมาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean)